

Interview

Geen geitenwollen sokken meer, maar artikelen in weekendbijlagen: een interview met Eva Jaspers

Jette Maartje Princen

Universiteit Utrecht
j.m.princen@uu.nl

—

Foto: Eva Jaspers

Eva Jaspers

- Geboren in 1975 te Nijmegen
- Studeerde sociologie aan de Radboud Universiteit Nijmegen
- Gepromoveerd aan de Radboud Universiteit Nijmegen bij Nan Dirk de Graaf
- Universiteit hoofddocent Universiteit Utrecht
- Lid van onderzoeksschool ISC/Utrecht
- Vicevoorzitter van de Nederlandse Sociologische Vereniging

Het is een zonnige voorjaarsdag wanneer Eva Jaspers en ik afspreken. In de afgelopen vier jaar dat ik sociologie studeer aan de Universiteit Utrecht zijn wij elkaar regelmatig tegengekomen. Wij kennen elkaar vooral vanuit de medezeggenschapsraad en toen ik de mogelijkheid kreeg om een socioloog te interviewen moest ik direct aan haar denken. De redenen hiervoor zijn meervoudig, maar voorop staat dat Eva een ongelofelijk prettig persoon is om mee te werken. Ze is erg vakkundig, iets wat ze uitstraalt en meegeeft in haar colleges. Iedereen mag altijd alle vragen stellen en dit probeert zij over te dragen op de studenten die zij lesgeeft: ga altijd na waarom iets op deze manier is.

Eva begint haar carrière binnen de sociologie bij de Radboud Universiteit in Nijmegen. Na in Utrecht gestart te zijn met Nederlands en filosofie realiseerde ze zich dat ze vooral grammatica en logica binnen filosofie fantastisch vond. Hiervoor vertrok ze richting Nijmegen, waar meer gekeken werd naar de technische kant van taal. Dit bleek het toch niet helemaal te zijn, dus na een actief studentenleven besloot zij naar de open dag van sociologie te gaan. Bij deze open dag werd een college door Wout Ultee gegeven waarin een maatschappelijk probleem werd uitgelegd. Dit was het moment dat het belletje begon te rinkelen: sociologie is fantastisch. Wout Ultee is voor Eva een inspiratiebron geweest. Hij heeft iets in haar wakker gemaakt dat nooit meer is verdwenen.

Sociologie in Nijmegen was destijds erg kleinschalig, er waren ongeveer even veel studenten als docenten. Hierdoor kreeg je bijna een soort privéles, waardoor je erg veel kennis opdeed. De cursussen waren vergelijkbaar met nu: er werden hoorcolleges, werkgroepen en tentamens gegeven. Al waren er destijds natuurlijk nog geen onlinecolleges met PowerPoint-slides. Alles werd keurig op het bord geschreven of via *overheadprojectors* getoond.

Promotietraject

In 2008 besloot Eva te beginnen met een promotietraject. Al in het eerste jaar van de studie had zij gemerkt dat het doen van onderzoek haar enorm trok. Hier is dus al het eerste zaadje gepland. In iedere vervolgcursus waar zij onderzoek moest doen werd dit weer bevestigd. Na het vak 'weerstand tegen minderheden' te hebben gevolgd besloot zij om samen met een huisgenoot stage te lopen in Zuid-Afrika, om onderzoek naar dit onderwerp te doen in Kaapstad. Dit was een enorm leerzame ervaring: haar visie op de Nederlandse samenleving veranderde en ze ging zich afvragen wat voor ervaringen minderheidsgroepen in Nederland hadden. Bij terugkomst besloot ze dan ook om haar scriptie te schrijven over hoe er in Nederland werd gekeken naar minderheden en wat dit voor gevolgen heeft (Jaspers & Lubbers, 2005).

Dit onderwerp trok haar zo erg dat zij uiteindelijk besloten heeft om zich te focussen op intolerantie. Binnen dit onderwerp kon zij promoveren aan de Radboud

---

Universiteit, waar zij ook haar studie had gevolgd. Dit duurde 4,5 jaar, Eva gaf namelijk extra onderwijs tijdens het promoveren. Het werk vond ze fantastisch: betaald krijgen voor iets wat je leuk vindt om te doen. Ze promoveerde samen met twee anderen in Nijmegen en zat in een jaargroep met tien, waarmee verschillende cursussen werden gevolgd. De sfeer op de afdeling was goed en vaak werd de week afgesloten met een borrel in het cultuurcafé. Hier heeft zij dan ook een van haar beste vrienden ontmoet, haar copromotor Marcel Lubbers. Haar promotor was Nan Dirk de Graaf, die ondertussen in Oxford zit. Er waren altijd interessante discussies, waarin Eva veel vrijheid ervaarde. In de eerste drie maanden heeft zij dan ook haar hele proefschrift omgeschreven, er rolde een nogal ander onderwerp uit dan dat zij oorspronkelijk in gedachten hadden, maar ook dit was goed.

Het promotietraject was ongelofelijk leerzaam, maar toch soms ook eenzaam. De vraag waar ze mee bezig was, speelde ook regelmatig door haar hoofd. Vooral op momenten dat het even tegenzat, bijvoorbeeld toen Eva's laptop crashte en de code die ze geschreven had niet meer kon worden gereproduceerd. Ondanks deze momenten kijkt ze toch met heel veel plezier terug op dit traject. Een belangrijke les uit deze tijd is dat je altijd moet werken met de mensen met wie je heel graag werkt. Strategisch een co-schrijver uitkiezen werkt niet, daar heb je uiteindelijk alleen jezelf mee. Het plezier in je werk is het belangrijkste.

Deze lessen geeft zij ook mee aan de promovendi die zij zelf begeleidt. Tijdens de vier jaar van het promotietraject ziet zij hen veranderen van student naar onafhankelijke onderzoeker. Dit is de afgelopen jaren veel competitiever geworden. Studenten en promovendi zijn continu bezig met het opbouwen van hun CV. Dit komt volgens Eva doordat het systeem ervoor heeft gezorgd dat dit belangrijk is. Toch vertelt zij hen dat ze moeten doen waar ze gelukkig van worden. Als je doet wat je leuk vindt, ben je er vaak ook goed in. Zelf leert zij ook weer van haar promovendi, bijvoorbeeld over kwalitatief onderzoek. Zo blijft dit een wederzijds proces.

Ervaringen als academic visitor

Eva is bij verschillende universiteiten actief geweest, waar ze veel leerzame ervaringen heeft op gedaan. Ook werd het verschil tussen sociologie in Nederland en in andere landen voor haar duidelijk. Amerikaanse collega's zijn vaak onder de indruk van het niveau van de Nederlandse studenten. De reden die Eva hiervoor geeft is dat de sociologieprogramma's in Nederland erg goed doordacht zijn, terwijl dit in de Verenigde Staten veel meer uitgewaaierd is. Het verschil tussen universiteiten is daar dan ook veel groter: topuniversiteiten hebben meer middelen om goede programma's neer te zetten, terwijl andere universiteiten door het gebrek aan middelen achterblijven.

In Zuid-Afrika heeft Eva veel geleerd over de ongelofelijke ongelijkheid die in

---

de samenleving heerste. Dit was van een totaal ander niveau dan dat zij eerder gezien had en de samenleving was ontzettend macho. Er vond veel geweld plaats, zo kon je na vijf uur 's middags eigenlijk niet meer op straat lopen. Er heerste een hele andere cultuur, wat ervoor zorgde dat ze zich realiseerde hoe bevoorrecht ze was om in Nederland op te groeien. Daarnaast leerde ze over kwalitatief onderzoek van Melissa Steyn. In Kaapstad deed ze door middel van interviews onderzoek naar witte vrouwen die actief waren in de anti-apartheidsbeweging. Deze vrouwen stonden aan de rand van hun eigen groep; het waren nooit heel machtige figuren in de witte gemeenschap die dit deden, maar altijd figuren die er niet helemaal bij hoorden.

In 2005 werkte Eva bij de Pennsylvania State University met Duane F. Alwin. Voor haar promotieonderzoek had ze bedacht om te onderzoeken of respondenten vijftien jaar na het invullen van een survey nog wisten hoe ze toen ergens over dachten. Hiervoor heeft zij geprobeerd respondenten terug te vinden, waarbij ze er met behulp van vele gemeentelijke administraties in slaagde een veelheid aan data te verzamelen. Er waren toen nog minder beperkingen vanwege privacy, dus ze kon aan de gemeente vragen wat de contactgegevens waren. Hier leerde ze van Duane dat wanneer je iets interessant vindt, je een manier moet bedenken om dit te doen. Dit kan heel ingewikkeld lijken, maar uiteindelijk lukt het wel.

Later, in 2012, bezocht Eva het Centre for Intergroup Conflict aan Oxford University. Dit was de eerste keer dat zij intensief samenwerkte met een andere discipline. In het begin was dat best lastig, maar het is een waardevolle ervaring geweest. Door wederzijds respect kan je altijd uit verschillende visies komen en dit levert uiteindelijk een beter project op. Tegenwoordig werkt Eva vaak interdisciplinair, zowel met anderen van de faculteit sociale wetenschappen als buiten de faculteit.

Onderzoek

Terwijl Eva haar onderzoek eerst richtte op uitsluiting en ongelijkheid op basis van gender, etnische achtergrond en de hieruit volgende politieke sociologie, focust zij zich nu op sociale netwerken, en dan met name de zogenaamde 'negatieve relaties' in netwerken. Binnen deze negatieve relaties onderzocht ze bijvoorbeeld welke rol vermijding speelt. Mensen zijn geneigd de vrienden van anderen die ze niet mogen te vermijden (Toroslu & Jaspers, 2022). Haar werk focuste zich op attitudes van mensen en uitsluitingsmechanismen, waarna zij de mogelijkheid kreeg om postdoc te worden bij Frank van Tubergen. Samen hebben zij de CILSNL (*Children of Immigrants Longitudinal Survey in the Netherlands*) opgezet (Jaspers & Van Tubergen, 2015). Hierin was ook een Duitse onderzoeker actief die graag netwerkdata wilde opnemen in de vragenlijst. Uiteindelijk ging het team overstag. Dat is een belangrijk keerpunt geweest voor Eva.

Bij netwerkdata wordt er gekeken naar alle mensen die een respondent om zich heen heeft. Er wordt niet alleen gekeken naar individuen maar ook naar de relaties

---

die de respondent heeft. De respondent beantwoordt vragen over de vrienden die degene heeft, of hun band hecht is en of het een diverse club is. Er kan ook worden gekeken naar complete netwerken, zoals binnen een schoolklas. Een volledig netwerk wordt in kaart gebracht, waarin er bijvoorbeeld wordt gekeken of de respondent in een centrale positie of in de periferie zit.

Sinds deze survey is Eva sociale netwerken gaan onderzoeken, hierover heeft ze dan ook een cursus ontworpen. Een eigen cursus ontwerpen vindt ze gaaf, maar soms ook lastig. Over alles denkt ze in de puntjes na en ze zorgt dan ook dat colleges op elkaar voortbouwen maar ook een losstaand verhaal vertellen, dat samen komt tot een soort meta-doel. Studenten moeten geprikkeld worden om hun eigen creativiteit aan te spreken en volgens Eva moeten ze hier niet te erg in gestuurd worden. Dit vergelijkt ze dan ook met wat zij zelf heeft ervaren tijdens haar promotietraject: veel vrijheid.

Momenteel is Eva bezig heel veel verschillende projecten. In een onderzoek werkt ze samen met Tanja van der Lippe en een hoogleraar in Human Resource Management, Eva Knies. Zij gaan kijken naar interventies om vrouwen met een uitkering naar betaald werk te krijgen. Deze interventies gaan ook daadwerkelijk plaatsvinden – spannend maar ook erg leuk. Daarnaast is ze bezig met een groot interdisciplinair Europees project, waarin er wordt gekeken naar de polarisatie in Europa en wat hieraan gedaan kan worden. Samen met Jojanneke van der Toorn is Eva bezig met een project over *employee resource groups*. Hierin kijken ze of zelforganisaties van werknemers, zoals vrouwen- of migrantennetwerken in grote bedrijven helpend zijn voor deze groepen, en onder welke condities het meest. Een ander project waar ze heel blij van wordt, doet ze samen met anderen op de afdeling. Binnen dit onderzoek kijken ze met registerdata naar mensen met *bisexual trajectories*: er wordt gekeken naar mensen die een *committed relationship* (samenlevingscontract, geregistreerd partnerschap of huwelijk) met zowel mannen als vrouwen hebben. Er wordt hierin gekeken naar hun arbeidsmarktgedrag, afhankelijk van of ze met een man of een vrouw zijn. Dit maakt haar enorm enthousiast omdat ze samen moeten gaan uitvinden hoe je dit eigenlijk analyseert: nog niemand heeft dit eerder gedaan.

Het artikel over de taakverdeling tussen paren van hetzelfde geslacht is een artikel waar Eva het meest trots op is (Jaspers & Verbakel, 2013). Dit artikel was een soort *eyeopener*. Het idee was om naar verschillen te kijken, niet alleen binnen één koppel, maar ook tussen man/man-, vrouw/vrouw-, of man/vrouw-paren. Dit heeft uiteindelijk geleid tot meerdere vervolgonderzoeken en projecten. Echter geeft Eva aan dat ze de artikelen waar ze nu mee bezig is toch altijd het leukst vindt en ziet zelf een stijgende lijn door de jaren heen. Vooral samenwerking is belangrijk. Als je interdisciplinair samenwerkt en de mensen met wie je werkt zijn bereid hard te werken, levert dit heel veel op. Wederzijds een open blik hebben is hierin heel belangrijk.

Het werk aan de Universiteit Utrecht

Over de jaren heen is het werk aan de universiteit veranderd. Dit komt mede dankzij de COVID-19-crisis. Er moet steeds meer vastgelegd worden en Eva geeft aan tegenwoordig bijna ook half jurist en datamanager te moeten zijn aangezien er steeds strengere eisen worden gesteld. Daarnaast moet iedereen onderwijskundige worden, met matrixen, rubrieken en richtlijnen die men moet volgen en invullen. Er vindt een verdere professionalisering van alle onderdelen van het werk plaats, wat maakt dat er steeds meer taken bijkomen. Dit is iets wat ten koste van alles gaat, maar vooral van vrije tijd. Men zit voortdurend in commissies om elkaar te beoordelen of zaken wel of niet goed verlopen. Als je in zo'n commissie zit, geeft dit het gevoel alsof je wel iets moet vinden om kritiek op te hebben. Eva geeft aan dat als je goed genoeg zoekt, je altijd wel iets kan vinden dat wellicht nog beter kan. Maar dat roept de vraag op of de kwaliteit dan daadwerkelijk zoveel beter wordt dat het alle investeringen waard is. Doordat men erg analytisch is, slaan zij soms door wanneer zij dit op hun eigen werk toepassen. Echter geeft Eva aan dat dit geen klaagverhaal is, maar zij juist vindt dat zij in een fantastische en bevoorrechte positie zit.

Dit merkt ze dagelijks in haar werk aan de Universiteit Utrecht. Dit vindt ze geweldig, en ze werkt hier dan ook al lang met heel veel plezier. Eva geeft aan dat het team een hele hechte club is, waarin men veel oog voor elkaar heeft en veel lol kan hebben. Men heeft respect voor wat anderen doen, ook al is het heel anders dan wat zijzelf doen. Iedereen viert elkaars successen en er heerst geen gevoel van afgunst. Dit is iets wat de studenten zelf ook ervaren: de sfeer tussen docenten onderling, maar ook tussen studenten en docenten is enorm goed.

Eva geeft aan dat de visie van mensen op sociologie is veranderd. Terwijl er vroeger werd gedacht dat sociologen allemaal 'geitenwollensokkentypes' waren, ziet Eva nu dat collega's steeds vaker in de weekendbijlagen van grote kranten staan. De vraag naar sociologisch inzicht op publieke vraagstukken neemt toe. Op de vraag wat Eva zou willen meegeven aan de jongere generatie sociologen geeft zij twee antwoorden: 'Kijk ten eerste altijd naar het mechanisme in context en wees ten tweede altijd op zoek naar *the lurking variable*. Zoek altijd naar alternatieve verklaringen, ook al klinkt de geboden verklaring plausibel'.

Het eind van ons interview nadert en ik loop het gebouw uit. De voorjaarszon gaat ondertussen bijna onder. De gedachten die bij mij blijven hangen is hoe bijzonder ik het vind dat ik de mogelijkheid heb gekregen om Eva te mogen bevragen over haar leven, dat ik baal dat ik tijdens mijn bachelor niet haar cursus *Social Networks* heb gevolgd en hoe tof het eigenlijk is dat ik haar ken.

Literatuur

- Jaspers, E. en M. Lubbers (2005) In spiegelbeeld: Autochtone houdingen in allochtone perceptie en AEL-stemintentie. *Mens & Maatschappij*, 80(1): 4-24.
- Jaspers, E., M. Lubbers en N.D. de Graaf (2009) Measuring once twice: An evaluation of recalling attitudes in survey research. *European Sociological Review*, 25(3): 287-301.
- Jaspers, E. en F. van Tubergen (2015) *Thematic Collection: Children of Immigrants Longitudinal Survey in the Netherlands (CILSNL)*. DANS. DOI:10.17026/dans-zgd-rbey.
- Jaspers, E. en E. Verbakel (2013) The Division of paid labor in same-sex couples in the Netherlands. *Sex Roles*, 68(5): 335-348.
- Toroslu, A. en E. Jaspers (2022) Avoidance in action: Negative tie closure in balanced triads among pupils over time. *Social Networks*, 70: 353-363.
-

Over de auteur

Jette Maartje Princen is bachelorstudent sociologie aan de Universiteit Utrecht. Hier heeft zij minors gevolgd in Social policy and Public Health, Conflict studies en Bestuurs- en Organisationswetenschappen. Haar interesses liggen bij migratie en integratie en gezondheidssociologie. Daarnaast is zij nauw betrokken bij de faculteit sociale wetenschappen – onder andere doordat zij student-lid is van het managementteam van de bachelor.